

Kritinio mąstymo užduotys

Biblija – gyvenimo Knyga: Senasis Testamentas

1. Užduotis. Dekalogo nauda žmogui ir visuomenei

Dievas, per pranašą Mozę davęs Dekalogą – gyvenimo žodžius, savo tautai siūlo gyvenimą. Tačiau sukūręs žmogų kaip laisvą kūrinį Jis visada leidžia rinktis: *Padėjau prieš tave gyvenimą ir mirtį, palaiminimus ir prakeikimus. Rinkis gyvenimą, kad tu ir tavo palikuonys būtumėte gyvi, mylėdami VIEŠPATĮ, savo Dievą, jo balso klausydami ir jam atsiduodami. Tai reiškia tau gyvenimą – ilgą gyvenimą žemėje, kurią VIEŠPATS prisiekė duoti tavo protėviams – Abraomui, Izaokui ir Jokūbui.* (Išt 30,19b, 20) Šis pasiūlymas yra skirtas ir mums.

Jau žinai, kad:

- pirmieji trys Dievo įsakymai nusako žmogaus santykį su Dievu, kiti septyni reglamentuoja socialinius santykius, artimo meilę.

Užpildyk lentelę.

- Įsakmiai ir negatyviai skambančius Dievo įsakymus pakeisk į įsakymo prasmę perteikiančius pozityvius patarimus draugui, pvz.: nežudyk – gerbk, brangink, gink, saugok gyvybę.
- Kodėl ši Dievo pasiūlyta tvarka naudinga visuomenei?

Dekalogas

(Taip Šv. Augustinas suskirstė įsakymus, surašytus Išėjimo knygoje)

Pozityvūs patarimai draugui

Dekalogo reikšmė ir įtaka visuomenei

1. Neturėk kitų dievų, tik mane vieną.

Dekalogas

(Taip Šv. Augustinas suskirstė įsakymus, surašytus Išėjimo knygoje)

Pozityvūs patarimai draugui

Dekalogo reikšmė ir įtaka visuomenei

2. Netark Dievo vardo be reikalo.

3. Švęsk sekmadienį.

4. Gerbk savo tėvą ir motiną.

Dekalogas

(Taip Šv. Augustinas suskirstė įsakymus, surašytus Išėjimo knygoje)

Pozityvūs patarimai draugui

Dekalogo reikšmė ir įtaka visuomenei

5. Nežudyk.

6. Nepaleistuvauk.

7. Nevok.

Dekalogas

(Taip Šv. Augustinas suskirstė įsakymus, surašytus Išėjimo knygoje)

Pozityvūs patarimai draugui

Dekalogo reikšmė ir įtaka visuomenei

8. Nekalbėk netiesos.

9. Negeisk svetimo vyro ir svetimos moters.

10. Negeisk svetimo turto.

2. Užduotis. Teologinių, egzistencinių, moralinių klausimų nagrinėjimas remiantis straipsniu ir Šventuoju Raštu

Biblijos laikų žmogus jau suvokė, kad jis visos Kūrėjo sukurtos kūrinijos viršūnė. Taigi žmogus yra išskirtinis kūrinys – visos kūrinijos kulminacija. Dovydas, regėdamas Dievo kūrinijos didybę ir grožį, nustebęs klausė Dievą:

Kas yra žmogus, kad jį atsimeni, kas yra mirtingasis, kad juo rūpiniesi? Dvasios įkvėptas, Dovydas toliau kalba: Tu padarei jį tik truputį žemesnį už save ir apvainikavai jį garbe bei didybe. Tu padarei jį savo rankų darbų šeimininku, padėjai visa prie jo kojų. (Ps 8, 4–5)

Esi sukurtas nesibaigiančiam dangaus džiaugsmui su Dievu. Ar mąstai, ką reiškia būti Dievo kūriniumi, Dievo nuosavybe?

- Išanalizuok Antonijaus Surožiečio straipsnį *Apie žmogaus ir Dievo susitikimą* pagal lentelėje pateiktus klausimus.
- Pagrįsk, kodėl Dievo pasirinkimas yra pats kilniausias žmogaus poelgis; remkis straipsniu ir cituojama Šventojo Rašto mintimi.

Straipsnis *Apie žmogaus ir Dievo susitikimą*

Senasis Testamentas prasideda pasakojimu apie tai, kaip Dievas sukūrė dangų ir žemę. Šiame pasakojime glūdi didi žinia, jog viskas sukurta iš nebūties svarių ir stebuklus darančių Dievo žodžiu. Ne valdžios žodžiu, kuris priverčia mus nenorimai būčiai, bet meilės žodžiu. Kurdamas pasaulį, Viešpats tarsi kiekvienam kūriniumi sako: „Ateik ir kartu su manimi patirk būties džiaugsmą. Ateik, nes esi man brangus, ir mano meilė išskleista prieš tave, visa mano meilė tau pasiūlyta ir atiduota...“ Kūrimas – tai stebuklas, kai Dievas savąja meile mus kviečia į šventę, abipusės meilės puotą. Jei tik galėtume įsivaizduoti, kas atsitiko tą akimirką, kai kiekvienas kūrinys nuo menkiausios smiltelės, švelniausio šapelio iki sudėtingiausio kūrinio – žmogaus – rasdavosi iš nebūties ir staiga įaugdavo į būtį, staiga suprasdavo: „Aš egzistuoju. Aš esu. Ir esu, nes priešais mane – Dievas, kuris mane pamilo ir pasikvietė abipusiam džiaugsmui, bendrai meilės šventei...“ Kaip stebuklinga turėjo būti, kai kiekvienas kūrinys, atsiradamas iš nebūties, patirdavo Dievo meilę, Jo artumą. Koks džiaugsmas, kokia stebuklinga nuostaba turėjo apimti kiekvieną kūrinį, žvelgiant į Dievo meilę ir matant aplink save kitus Dievo mylimus kūrinius, kurie pirminiu savo tobulumu sugeba atsakyti į Dievo meilę tobula, džiūgaujančia, triumfuojančia meile.

Tai buvo pirmasis Dievo susitikimas su kūriniais ir pirmasis kiekvieno kūrinio susitikimas su Kūrėju ir būčiai pakviesta Kūrinija.

Koks tai grožis ir koks džiaugsmas – būti tiek mylimam, kad būtum pakviestas dalytis su Dievu gyvenimo stebuklu, kuris iš Jo išsilieja ir teka mūsų gyslomis, persmelkia visus mus, ir viskas tampa kvėpavimu, džiaugsmo ir grožio šoku. Tai – pirmasis susitikimas.

Tačiau paskui buvo nuopuolis. Žmogus prarado Dievą, prarado pats save, sugebėjimą matyti Kūrinių grožį, matyti harmoniją ir savo paties kelią. Kartu su žmogumi, nes šis buvo padarytas visko, kas sukurta, vedliu į būties ir gyvenimo pilnatvę, pasiklydo ir visa Kūrinija. Pasaulis tapo atgrasus, subjaurotas, atšiaurus, šaltas, žiaurus, tapo nuodėmės ir mirties pasauliu, kurį mes ir pažįstame. Bet ir šiame pasaulyje išliko šviesa. Kaip rašoma Evangelijoje pagal Joną: „Šviesa spindi tamsoje ir tamsa jos neužgožė.“ (Jn 1:5). Tamsa išlieka, bet ji persmelkta šviesos. Dievo šviesos ir to, kas šviesu, dieviška, išliko kiekviename kūrinyje. Šviesa spindi tamsoje, ir nors dažnai gyvename šešėliuose, dažnai mes šviesą tesuvokiame kaip prieblandą, tačiau ji niekada nevirsta gūdžia tamsa, ta tamsa, kur šviesa jau negali prasibrauti.

Šioje prieblandoje, kurioje mes gyvename, būna nušvitimo akimirų. Būna akimirų, kai Dievas staiga su kažkokia neatremiama jėga apreiškia savo egzistavimą. Senajame Testamente Jis apsireiškia patriarchams, pranašams, teisėjams, teisuoliams, vyrams ir moterims, seneliams ir vaikams. Tai buvo nušvitimo akimirkos, kai prasiverždavo gelbėjantis, galingas, autoritetingas Dievo balsas arba Dievas padovanodavo stebuklą, išgelbėjantį tautą, išgydantį ligą, prikeltą mirusįjį.

Šventajame Rašte atrandame daug įvykių, per kuriuos Viešpats apsireiškia, veikia savo sukurtą pasaulį, padovanoja dar šviesos, žingsnis po žingsnio atkariauja pasiklydusį, nuo gyvybės versmės nusisukusį pasaulį. Šie įvykiai tarsi spindinčios žvaigždės nakties danguje, rodančios kelią, suteikiančios pasitikėjimo tuo, kad jokia tamsa neužgoš šviesos, jokia tamsa niekada neįveiks Viešpaties.

bernardinai.lt

Kokia teologinė straipsnio žinia?

Koks yra Dievo atsakas į egzistencinį žmogaus nerimą, kylantį iš nuodėmės?

O dabar šitaip kalba VIEŠPATS, kuris tave sukūrė... „Nebijok, nes aš išpirkau tave; pašaukiau tave vardu, ir tu esi mano.“ (Iz 43, 1–3)

Kokia yra moralinė žmogaus atsakomybė už save, kitus, pasaulį?

Kodėl renkuosi Dievą savo gyvenimo Viešpačiu?

3. Užduotis. Egzistencinių klausimų kėlimas. Palyginimas

Jau žinai, kad Senajame Testamente Dievas save apreiškia palaipsniui. Žmogus pamažu galėjo pažinti Jo savybes. Remdamasis 145 psalme padėk savo draugui pažinti Dievą.

- Remdamasis mąstytojų mintimis pateik egzistencinių klausimų Dievo ieškančiam, bet dar nerandančiam žmogui, kad padėtum jam Jį atrasti. Pamąstyk, kokių klausimų galėjo kilti autoriams prieš pasakant šias mintis. Parašyk juos lentelėje.
- Perskaityk 145 psalmę ir palygink ją su iškeltais egzistenciniais klausimais. Užrašyk lentelėje žodžius ar eilutes, kurie iliustruoja klausimą.
- Remdamasis psalmės eilutėmis lentelės apačioje parašyk atsakymus į egzistencinius klausimus. Ar pavyko draugui paaiškinti, kad Dievo Žodis yra atsakymas į mūsų egzistencijos klausimus?

145 psalmė

- Aukštinsiu tave, mano Dieve ir Karaliau, tavo vardą garbinsiu per amžių amžius.*
- Kasdien tave garbinsiu ir šlovinsiu tavo vardą per amžių amžius.*
- Didis yra VIEŠPATS ir vertas didžios šlovės, – jo didybė yra nesuvokiama.*
- Viena karta girs kitai tavo darbus ir skelbs tavo galybę.*
- Apie tavo didybės garbingą spindesį ir apie tavo nuostabius darbus – aš mąstysiu.*
- Žmonės garsins tavo pagarbią baimę keliančius darbus, ir aš skelbsiu tavo didybę.*
- Jie apsakys garsą tavo dosnaus gerumo ir džiugiai giedos apie tavo teisumą.*
- Atlaidus ir gailestingas yra VIEŠPATS, lėtas pykti ir pilnas gerumo.*
- Geras kiekvienam yra VIEŠPATS ir gailestingas visiems savo kūriniams.*
- Tedėkoja tau, VIEŠPATIE, visi tavo kūriniai ir visi tavo ištikimieji tave tegarbina.*
- Tepasakoja apie tavo karalystės garbę, tavo galybę tegarsina,*
- kad paskelbtų visai žmonijai tavo žygius ir garbingą tavo viešpatavimo spindesį.*
- Tavo viešpatavimas – amžinas viešpatavimas, tavo valdžia tveria per visas kartas.*
- VIEŠPATS yra ištikimas visais savo žodžiais ir maloningas visais savo darbais.*
- VIEŠPATS prilaiko kiekvieną, kas klumpa, pakelia visus gyvenimo palaužtus.*
- Visų akys žvelgia į tave su viltimi, – tu duodi jiems peno, kai reikia.*
- Atveri savo ranką, patenkini kiekvieno gyvūno troškimą.*
- Visi VIEŠPATIES keliai yra teisūs ir gailestingi visi jo darbai.*
- VIEŠPATS yra arti kiekvienam, kas jo šaukiasi – visiems, kas jo nuoširdžiai trokšta.*
- Tenkina norus tų, kurie jo pagarbiai bijo, – jų šauksmą girdi ir juos gelbsti.*
- VIEŠPATS saugo kiekvieną, kas jį myli, bet nedorėlius jis sunaikins.*
- Teskelbia mano burna VIEŠPATIES šlovę, ir visa, kas gyva, tešlovina jo vardą dabar ir per amžius!*

Mintys apie Dievą ir tikėjimą

Širdis, ne protas jaučia Dievą. Štai kas yra tikėjimas: širdimi, o ne protu juntamas Dievas.
(Blezas Paskalis)

Klausimai draugui,
ieškančiam Dievo

Psalmės eilutės

Atsakymai į egzistencinius klausimus, remiantis psalmės
ištraukomis

Aš tikiu Dievą, kuris man yra Dvasia, Meilė, visų dalykų Viešpats. Tikiu, kad jis yra manyje, kaip aš esu jame. (Lev Tolstoj)

Klausimai draugui,
ieškančiam Dievo

Psalmės eilutės

Atsakymai į egzistencinius klausimus

<i>Nėra nieko kilnesnio, kaip artėti prie Dievo ir jo dieviškumo spindulius skleisti tarp žmonių.</i> (Liudvigas van Bethovenas)	Klausimai draugui, ieškančiam Dievo	Psalmės eilutės
	Atsakymai į egzistencinius klausimus	

<i>Dievas myli kiekvieną iš mūsų taip, tarsi mes būtume vieninteliai.</i> (Šventasis Augustinas)	Klausimai draugui, ieškančiam Dievo	Psalmės eilutės
	Atsakymai į egzistencinius klausimus	

<i>Gyvenimo pabaigoje būsime teisiami pagal tai, kiek mylėjome.</i> (Šv. Kryžiaus Jonas)	Klausimai draugui, ieškančiam Dievo	Psalmės eilutės
	Atsakymai į egzistencinius klausimus	

<i>Dievas sukūrė žmones, kad jie būtų mylimi, daiktus, kad jie būtų naudojami. Jei tik kada nors ši tvarka apverčiama, įvyksta tragedija.</i> (R. Hau)	Klausimai draugui, ieškančiam Dievo	Psalmės eilutės
	Atsakymai į egzistencinius klausimus	

*Kuomet žmogaus
siela Šventosios
Dvasios pagauta
pakyla ir nusukria
į tas aukštybes,
kur Švč. Trejybė
savo amžinumoje
neapsakoma,
neišreiškiama, begaline
garbe spindi šviečia,
ir kuomet nuo tų
aukštybių apmeti
paskui akimi šį
pasaulį, kaip jis išrodo
menkutis, mažas.
(Jurgis Matulaitis)*

Klausimai draugui,
ieškančiam Dievo

Psalmės eilutės

Atsakymai į egzistencinius klausimus